

Σκιές που λαμπυρίζουν

-Μα, πού είναι ο Οδυσσέας; Δεν κανονίσαμε να συναντηθούμε όλοι στη μαρμάρινη πλάκα στις 5, όπως συνηθίζουμε;

- Τι λες, βρε Πέτρο; Δεν τον ξέρεις τον Οδυσσέα; Θα 'ναι στο καφενείο και θα κάνει πάλι θελήματα! είπε ο Αργύρης.

-Εμπρός, πάμε να τον βρούμε, γιατί θα χάσουμε το ηλιοβασίλεμα, πρότεινε με κατηγορηματικό ύφος η Μάχη.

-Παιδιά, παιδιά, κάποιος μας πλησιάζει μ' ένα ποδήλατο.

-Αρετή, μη φοβάσαι! Ο φίλος σας, ο Οδυσσέας είμαι. Συγγνώμη που άργησα αλλά σταμάτησα να βοηθήσω την κυρία Μαρία για τις ετοιμασίες στο καφενείο της για την αυριανή γιορτή.

-Και τι σημαντικό γιορτάζουμε αύριο, που χρειάζονται τόσες προετοιμασίες; ρώτησε ο Πέτρος.

-Την απελευθέρωση του χωριού, άκουσα να λένε, απάντησε ο Οδυσσέας.

Η Μάχη τότε ανεβαίνοντας στο ποδήλατό της είπε νευρικά:

-Θα έρθετε ή θα πάω μόνη μου στον κόκκινο βράχο να δω τον ήλιο να κρύβεται;

Χωρίς δεύτερη σκέψη, δέκα ρόδες στριφογύρισαν ανάμεσα στα χαλίκια του κακοτράχαλου δρομίσκου που οδηγούσε στην άλλη άκρη του χωριού, στον κόκκινο βράχο, που στεκόταν δωρικά αιώνες πάνω από την αχανή πεδιάδα σαν αιώνιος και πιστός φύλακας και προστάτης της.

Φτάνοντας τα παιδιά εκεί είδαν το γνώριμο τοπίο· τον κόκκινο βράχο με όλη του την μεγαλοπρέπεια να καληνυχτίζει ταπεινά τον πρωινό φίλο του και να περιμένει με ανυπομονησία το γεμάτο φεγγάρι να του κάνει παρέα για ακόμη μια νύχτα. Άραγε αυτό ήταν αρκετό; Πώς μπορεί κάτι να θεωρηθεί τόσο όμορφο, εάν δεν υπάρχουν δυο ανθρώπινα μάτια να παραδεχτούν την ομορφιά του; Τα μάτια του κυρ Αντώνη έλαμπαν κάθε φορά που αντίκριζαν μια τέτοια ομορφιά. Χανόταν μαζί με τις σκέψεις του καθώς στεκόταν κάθε βράδυ του καλοκαιριού φορτωμένος με αναμνήσεις, εικόνες, ήχους και σκιές μιας εποχής που σημάδεψε τη ζωή του.

Σ' αυτή τη θαυμαστή γαλήνη, που ύφαινε αριστοτεχνικά η φύση, ακούστηκε η φωνή του Πέτρου.

-Ορίστε, Οδυσσέα, για να είσαι τόσο καλός με όλους και τόσο πιστός στις αξίες σου, ίσα που προλάβαμε το ηλιοβασίλεμα! Φρόντισε αύριο να μην αργήσεις.

-Μα αύριο δε θα πάμε στη γιορτή; πετάχτηκε η Μάχη που δε δίσταζε να παίρνει θέση πάντα σε ό,τι άκουγε.

-Μακάρι να πάμε! ψιθύρισε η Αρετή που ένιωθε συνεχώς φοβισμένη, χωρίς να μπορεί να εξηγήσει το γιατί. Ήταν παιδί προσφύγων που έφτασαν στο χωριό πριν από μερικά χρόνια κουβαλώντας στην ψυχή τους έναν παράξενο φόβο απ' την πατρίδα τους, κάτι που μεταδόθηκε στη μικρή Αρετή όταν γεννήθηκε σ' ένα μικρό και φτωχό σπίτι δίπλα στο παλιό, γεμάτο ερείπια σχολείο του χωριού, που είχε καταστραφεί από πυρκαγιά. Ευτυχώς η θέληση

όλων των χωριανών με την οικονομική υποστήριξη του ευκατάστατου πατέρα του Αργύρη ήταν οι παράγοντες που οδήγησαν στην ανέγερση ενός νέου σχολείου.

-Εάν αποφασίσουμε να πάμε, καλό θα είναι να είμαστε πρώτοι απ' όλους εκεί, έτσι ώστε να βοηθήσουμε όποιον μας χρειαστεί, πρότεινε ο Οδυσσέας.

-Ακούσατε παιδιά; Ο ιδεολόγος Οδυσσέας δε θέλει απλώς να πάμε σε μια ανούσια γιορτούλα αλλά να βοηθήσουμε κιόλας! Ας γελάσουμε! Εμένα οι γονείς μου, μου έλεγαν πάντα ότι για να πετύχεις σε έναν εγωιστικό κόσμο πρέπει πάντα να σκέφτεσαι πώς θα βγεις κερδισμένος, απάντησε ο Πέτρος στον φίλο του, τον Οδυσσέα.

-Οι γονείς, όμως, μας λένε ότι αυτοί θεωρούν σωστό και εμείς τα δεχόμαστε αδιαμαρτύρητα. Για παράδειγμα, αν θεωρούσες σωστά όλα όσα σου λένε οι γονείς σου, δε θα έπρεπε να κάνεις παρέα με την Αρετή, όπως και με τα υπόλοιπα προσφυγόπουλα του χωριού.

Τα λόγια τούτα του Αργύρη, ανάγκασαν τον Πέτρο να βυθιστεί σε σκέψεις τόσο για τον εαυτό του όσο και για την οικογένειά του. Είναι αλήθεια πως απέφευγε καιρό τώρα να έρθει αντιμέτωπος με τις σκέψεις του, γιατί δεν ήξερε πώς να τις διαχειριστεί. Φοβόταν πως ο κόσμος του θα διαλυόταν μονομιάς.

Η Μάχη τότε δε δίστασε να πει:

-Αργύρη ίσως έχεις δίκιο σε όσα λες σχετικά με τον Πέτρο, όμως για σένα τα πράγματα είναι πιο εύκολα, αφού έχεις την πολυτέλεια να μην κοπιάζεις για να αποκτήσεις ό,τι θες. Ξοδεύεις τον χρόνο σου στις σκέψεις σου και όχι στα σχέδια σου.

Ο Οδυσσέας τότε λέει:

-Θέλετε να ψηφίσουμε, εάν τελικά θα πάμε στη γιορτή ή θα έρθουμε στον κόκκινο βράχο; Τη θέση της απάντησης κατέλαβε η αμηχανία και η σύγχυση.

Η δύναμη της ησυχίας όμως που επικρατούσε στον κόκκινο βράχο έκανε αισθητή την παρουσία της και εναρμονίστηκε με τη σιωπή της παρέας των πέντε παιδιών.

Ξαφνικά η σκιά του κυρ Αντώνη σκέπασε την παρέα των παιδιών σαν πελώριος γίγαντας και ακούστηκε η βαριά, κουρασμένη και στεντόρεια φωνή του:

-Μη μαλώνετε. Πρέπει όλοι να πάμε αύριο στη γιορτή. Στη ζωή θα μετανιώσετε όχι για αυτά που κάνατε αλλά για αυτά που δεν κάνατε.

Τα λόγια αυτά ακούστηκαν στα αυτιά των παιδιών σαν ήχος ενός μαγικού αυλού, που μόνο στα όνειρά τους πίστευαν πως υπάρχει.

Στο κάλεσμα αυτό ανταποκρίθηκε πρώτος ο Οδυσσέας και στη συνέχεια τον ακολούθησαν και τα υπόλοιπα παιδιά. Χωρίς να το καταλάβουν, βρέθηκαν όλοι γύρω από τον κυρ Αντώνη που πάντα τον έβλεπαν στον βράχο αλλά ποτέ δεν τον πλησίαζαν. Δεν πίστευαν πως το γεμάτο ρυτίδες πρόσωπό του θα τα γοήτευε τόσο πολύ και θα τους έκανε να περιμένουν με τόση ανυπομονησία τα λόγια του.

-Να είστε βέβαιοι, παιδιά μου, πως η μεγαλύτερη τιμωρία για τον άνθρωπο είναι μετανιώνει για κάτι που δεν έχει κάνει, ενώ θα μπορούσε!

Θα σας πω μια ιστορία, για να καταλάβετε γιατί όλοι αύριο πρέπει να πάμε στη γιορτή.

«Πριν μερικά χρόνια ήμασταν μια παρέα παιδιών, να, όπως η δική σας. Ήμασταν πέντε φίλοι

στην ηλικία σας, με την ίδια όρεξη για ζωή, τις ίδιες ανησυχίες και τις ίδιες συγκρούσεις. Κάθε απόγευμα μαζευόμασταν στο σχολείο, για να έρθουμε όλοι μαζί εδώ στον βράχο, να δούμε το ηλιοβασίλεμα και να συζητήσουμε για τα όνειρά μας. Δε θυμάμαι μέρα που να μη διαφωνούσαμε και να μην γκρινιάζαμε μεταξύ μας. Εμένα, που λέτε, με λένε Αντώνη. Με φώναζαν όμως Δον Κιχώτη, επειδή με θεωρούσαν ιδεολόγο και ονειροπόλο. Ήθελα, του λόγου μου, να αλλάξω τον κόσμο! Πού να ήξερα όμως; Οι άλλοι στην παρέα ήταν ο Μήτρος, ο τολμηρός και ο Γιάννος, ο σκληρός πολεμιστής, όπως τον λέγαμε. Τώρα τι πολεμούσε, θαρρώ ούτε κι ο ίδιος δεν ήξερε. Ίσως να έφταιγαν οι γονείς του που ήταν αυστηροί και απόλυτοι. Επίσης τα κορίτσια της παρέας ήταν η Δάφνη, η πριγκιπέσσα, που δεν της έλειπε τίποτα-είχε βλέπετε, πατέρα μεγαλέμπορο- και η Άννα, που το κανονικό της όνομα ήταν Χάνα».

Τότε ο Πέτρος δεν κρατήθηκε και είπε δυνατά:

-Χάνα; δεν ήταν δηλαδή καθαρή Ελληνίδα;

-Αγόρι μου, κάποιοι άνθρωποι αξίζουν να λέγονται Έλληνες ακόμη και αν δεν είναι στην καταγωγή, γιατί οι Έλληνες θεωρούν όλους τους ανθρώπους ίσους ανεξάρτητα από το χρώμα του δέρματός τους, την καταγωγή τους ή την κοινωνική θέση τους! αποκρίθηκε ο κυρ Αντώνης.

Εκείνη τη στιγμή η Μάχη έκανε μια τρομερή διαπίστωση:

-Η παρέα σας, κυρ Αντώνη, έμοιαζε με τη δική μας.

Ο κυρ Αντώνης χαμογέλασε, έγενε καταφατικά και συνέχισε την ιστορία του.

«Ένα απόγευμα λοιπόν, όπως σας έλεγα, καθόμασταν στον βράχο και τσακωνόμασταν πάλι για ψιλοπράματα. Ξαφνικά ακούσαμε τις καμπάνες της εκκλησίας να χτυπούν τόσο δυνατά, λες και συνέθεταν για τελευταία φορά τις νότες ενός άσματος που έμελλε να είναι η αρχή του τέλους της ζωής μας, όπως την ξέραμε μέχρι τότε. Αμέσως ξεχάσαμε τις διαφορές μας και τρέξαμε στην πλατεία του χωριού, όπου μάθαμε ότι οι Γερμανοί σε λίγες ώρες καταφθάνουν στο χωριό μας».

-Και τότε έγινε αυτό; ρώτησε για μια ακόμη φορά ο Πέτρος.

-Η χρονολογία, παιδί μου, δεν είναι και τόσο σημαντική όσο το ίδιο το γεγονός. Αλλά αφού ρώτησες, θα σου απαντήσω. Ήταν το 1941.

«Οι ηλικιωμένοι του χωριού μάς συμβούλεψαν να κρυφτούμε στα σπίτια μας και να μαζέψουμε προμήθειες, ό,τι είχε ο καθένας! Ο φόβος ήταν ζωγραφισμένος στα μάτια μας και προσευχόταν ο καθένας σε ό,τι πίστευε, να συνεχίζουμε να ζούμε ελεύθεροι. Έψαξα τότε να βρω την εικονίτσα της Παναγίας που μου είχε χαρίσει η γιαγιά μου. Βλέπετε την αναζητούσα μόνο όταν ένιωθα ότι κινδυνεύω! Το ίδιο βράδυ ακούσαμε τα τανκς και τους Γερμανούς στρατιώτες να μπαίνουν στο χωριό. Από το επόμενο πρωί τα πάντα άλλαξαν. Οι στρατιώτες με τις βαριές πατημασιές τους και τις βάρβαρες φωνές τους σκορπούσαν παντού τον φόβο και τον πανικό. Όπως καταλαβαίνετε, οι βόλτες στον βράχο και στο χωριό σταμάτησαν, τα όνειρα και τα σχέδιά μας αντικαταστάθηκαν από τον αγώνα για την καθημερινή επιβίωση. Παρακαλούσαμε να έρθει το ξημέρωμα, να μαζευτούμε στο σχολείο, γιατί ήταν το μόνο μέρος που νιώθαμε ελεύθεροι. Εκεί λέγαμε για τα κατορθώματά μας το προηγούμενο βράδυ»

-Και τι είδους κατορθώματα ήταν αυτά, κυρ Αντώνη; ρώτησε δειλά η Αρετή.

-Μπορεί να μη σου φανούν σημαντικά και σπουδαία αλλά για μας ήταν μικρές αποδείξεις ηρωισμού. Μακάρι να βλέπατε τη χαρά στα μάτια της μικρής μου αδερφής, όταν μοιραζόμασταν το καρβέλι που είχαμε αρπάξει μαζί με τον πατέρα μου από το σακίδιο ενός γερμανού στρατιώτη!

«Η Δάφνη μοίραζε πακέτα με τρόφιμα που της έδινε ο πατέρας της και τα πήγαινε κρυφά σε άρρωστους γέροντες μαζί με την Άννα, που έκρυβε με την οικογένειά της στο υπόγειο του σπιτιού της. Η Άννα ήταν εβραιοπούλα και οι Γερμανοί προσπαθούσαν να τους εξολοθρεύσουν. Ο Μήτρος και ο Γιάννος, από την άλλη, κάθε βράδυ τρύπωναν στο φαρμακείο των Γερμανών και έπαιρναν φάρμακα για τους ανήμπορους συγχωριανούς μας. Ακόμη και ο πατέρας του Γιάννου, που συμπαθούσε τους Γερμανούς, παρ' όλο που γνώριζε τι έκαναν τα παιδιά, κάθε βράδυ έκανε πως κοιμόταν βαριά για να μην τους εμποδίσει στο έργο τους».

Η Μάχη τότε φανερά συγκινημένη έπιασε τα χέρια του κυρ Αντώνη και είπε:

-Πόσο θα 'θελα να ζούσα στην εποχή σου, κυρ Αντώνη!

-Να εύχεσαι, παιδί μου, να μην επιτρέψει ο Θεός σε κανέναν άνθρωπο να δουν τα μάτια του τόση θλίψη, πόνο και δυστυχία, που είδαν τα δικά μου μάτια. Λένε ότι τα μάτια είναι ο καθρέφτης της ψυχής του ανθρώπου. Εγώ αναγκάστηκα να μάθω ότι τα μάτια είναι τα πινέλα που ζωγραφίζουν στο βιβλίο της ψυχής άλλοτε όμορφες ζωγραφιές κι άλλοτε φρικιαστικές. Το χειρότερο όμως είναι ότι οι τελευταίες ζωγραφίζονται με ανεξίτηλο μελάνι.

«Μια μέρα λοιπόν ο Γερμανοί μάς ανακοίνωσαν ότι το σχολείο μας θα σταματήσει να λειτουργεί, γιατί δεν είχαν πού να βασανίζουν και να φυλακίζουν όποιον αντιστεκόταν. Το μοναδικό σημείο που μας έδινε μια πνοή ελευθερίας θα γινόταν τόπος μαρτυρίου και θανάτου. Εκείνη τη νύχτα εγώ και οι φίλοι μου μαζευτήκαμε σπίτι μου και αποφασίσαμε να συνεχίσουμε να ζούμε καταστρέφοντας ό,τι μας έδινε ζωή. Θα βάζαμε φωτιά στο σχολείο μας, έτσι ώστε να βάλουμε τέλος σε κάθε σατανικό σχέδιο των Γερμανών. Πήραμε λοιπόν τις χειροβομβίδες και τα πυρομαχικά που είχαμε κλέψει από την αποθήκη των κατακτητών και πήγαμε αποφασισμένοι στο σχολείο. Αφού τα τοποθετήσαμε, που λέτε, στο υπόγειο του σχολείου για να ανατιναχτεί και να μην μείνει τίποτα που να το θυμίζει, κατάλαβα πως στη διαδρομή είχα χάσει το φυλαχτό μου. Χωρίς να πω τίποτα, έτρεξα να το βρω. Λίγο πιο πέρα από το σχολείο είδα τη μικρή εικονίτσα πεσμένη δίπλα σε ένα κλαδί ελιάς. Χαρούμενος που βρήκα το φυλαχτό μου, ξεκίνησα να συναντήσω τους φίλους μου. Ξαφνικά μια μεγάλη λάμψη, ένας τεράστιος κρότος με έριξαν στη γη. Το σχολείο χάθηκε μαζί με τους φίλους μου. Τότε συνειδητοποίησα ότι δεν έπρεπε να έχω φύγει από κοντά τους και πως έπρεπε να μείνω μαζί τους, έτσι ώστε ή όλοι μαζί να πεθαίναμε ή όλοι μαζί να ζούσαμε».

Ένα δάκρυ κύλησε στο πρόσωπο του κυρ Αντώνη. Τα παιδιά χωρίς δεύτερη σκέψη τον αγκάλιασαν και προσπάθησαν να τον παρηγορήσουν. Ο κυρ Αντώνης σκούπισε τα δάκρυά του και συνέχισε την ιστορία του.

«Δεν μπορούσα ποτέ να φανταστώ πόσο σκληροί, βάνανσοι και ανελέητοι μπορούν να γίνουν οι άνθρωποι! Οι Γερμανοί, μόλις αντίκρισαν τα απομεινάρια του σχολείου, άρχισαν να βασανίζουν και να εκτελούν τους συγχωριανούς μας πάνω σε αυτόν εδώ τον βράχο. Από το αίμα τόσων αθώων ψυχών ονομάστηκε κόκκινος». Τα παιδιά ξαφνιάστηκαν από τον τρόπο που πήρε το όνομά του ο κόκκινος βράχος.

Ο κυρ Αντώνης όμως συνέχισε:

-Από εκείνο το βράδυ μέχρι και σήμερα, που ζούμε ελεύθεροι, έρχομαι εδώ και αγναντεύω με συντροφιά το ηλιοβασίλεμα αυτήν εδώ την πεδιάδα, μήπως και με επισκεφτούν οι σκιές των φίλων μου στις αναμνήσεις μου. Αυτό που με στεναχωρεί όμως περισσότερο είναι που αντί γι' αυτούς βλέπω γερμανικά κράνη και όπλα. Μόνη μου παρηγοριά είναι εκείνη η μαρμάρινη πλάκα που συναντιέστε κάθε απόγευμα, για να έρθετε εδώ, γιατί σ' αυτήν είναι χαραγμένα τα ονόματα όλων αυτών που αντιστάθηκαν στη σκέψη και μόνο ότι θα μπορούσε κάποιος να τους στερήσει την ελευθερία τους. Στη γιορτή λοιπόν πρέπει να πάμε όλοι για να τιμήσουμε αυτούς που πέθαναν για να μπορούμε εμείς αυτή τη στιγμή να χαιρόμαστε την ομορφιά της φύσης. Αυτό που θέλω να θυμάστε πάντοτε είναι ότι η αξία της ελευθερίας είναι τόσο μεγάλη που δε χρειάζεται να την χάσεις για να την εκτιμήσεις.

Τα παιδιά έδωσαν τον λόγο τους στον κυρ Αντώνη ότι την επόμενη μέρα θα πάνε όλοι μαζί στη γιορτή και ξεκίνησαν βράδυ πια για την επιστροφή τους, αμίλητοι, βυθισμένοι ο καθένας σε σκέψεις, που όλες όμως είχαν έναν κοινό παρονομαστή.

Η ιστορία αποδεικνύει ότι οι Έλληνες μόνο ενωμένοι μπορούν να αγωνιστούν για όλα όσα έχουν αποκτήσει με τόσες θυσίες. Η ιστορία του κυρ Αντώνη ήταν μια κατάθεση ψυχής που έμαθε στα παιδιά να αφήνουν στην άκρη τις διαφορές τους στον αγώνα για οποιαδήποτε ελευθερία. Ήταν καλοκαίρι του '98. Η ψυχή του κυρ Αντώνη μπορούσε να γαληνέψει, γιατί η μοίρα του δώρισε πίσω την παρέα του, που δεν ήταν άλλη από αυτά τα πέντε νεαρά παιδιά, που έμοιαζαν τόσο με τον Γιάννο, τον Μήτρο, τη Δάφνη και την Άννα!